

BOEKEN

RECENSIE
DE MACHT VAN HET VERLEDEN

CPNB-TOP 10

1 Joris Luyendijk

Dit kan niet waar zijn

Atlas Contact (3)

De wereld van high finance, van binnenuit.

2 Pieter Steinz

Waanzin in de wereldliteratuur

CPNB (1)

Het essay van de Boekenweek, à € 2,50.

3 Maarten 't Hart

Magdalena

De Arbeiderspers (3)

Portret van Maartens moeder.

4 Pieter en Jet Steinz

Steinz Gids voor de wereldliteratuur,

Nieuw Amsterdam (3)

5 Adriaan van Dis

Ik kom terug; Atlas Contact (19)

6 Annegreet van Bergen

Gouden jaren; Atlas Contact (26)

7 William Cortvriendt

Hoe word je 100?; Lucht (3)

8 S.K. Tremayne

Ijstweeling; Prometheus (2)

9 Griet Op de Beeck

Kom hier dat ik u kus; Prometheus (23)

10 Myrthe van der Meer

Up; The House of Books (2)

Tussen () het aantal weken dat het boek in de top-60 staat.

FICTIE

DER SPIEGEL

1 Martin Suter

Montecristo

Diogenes (26)

Financieel schandaal leidt naar Zwitserland, thriller.

2 Michel Houellebecq

Unterwerfung

DuMont (2)

Duitse vertaling van *Soumission*.

3 Kiera Cass

Selection - Der Erwählte

Fischer Sauerländer (1)

Dromen van de ware; romantiek voor lezeressen boven de 14.

4 Cornelia Funke

Das goldene Garn; Dressler (-)

5 Cassandra Clare

Chroniken der Unterwelt; Arena (-)

6 T.C. Boyle

Hart auf Hart; Hanser (5)

7 Klaus Modick

Konzert ohne Dichter;

Kiepenheuer & Witsch (8)

8 Sebastian Fitzek

Passagier 23; Droemer (6)

9 Jürgen von der Lippe

Beim Dehnen singe ich Balladen; Knaus (9)

10 Patrick Rothfuss

Die Musik der Stille; Klett-Cotta (15)

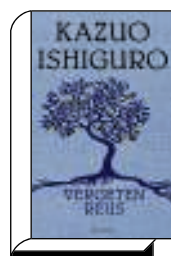
Tussen () de notering van vorige week

Een soort mist die elke herinnering doet verdwijnen, vormt de rode draad in *Vergeeten reus*.

Ishiguro weet een sterk contrast op te roepen tussen een schijnbaar harmonieuze werkelijkheid en kolkende emoties onder de oppervlakte.

Door **Hans Bouman**

Kazuo Ishiguro

Vergeeten reus

★★★★★

Vertaald uit het Engels

door Bartho Kriek.

Atlas Contact;

366 pagina's; € 24,99.

Sinds hij in 1982 debuteerde met de roman *A Pale View of Hills* heeft de Britse schrijver Kazuo Ishiguro (Nagasaki, 1954) zijn lezers kennis laten maken met de *homo ishiguros*. Deze manifesteert zich in schijnbaar uiteenlopende hoedanigheden – weduwe, kunstenaar, butler, pianist, detective, kostschoolmeisje – maar is altijd toegerust met een zelfde persoonlijkheid: vormelijk-beleefde, enigszins kwetsbaar ogende figuren, die rondwaren in een eigen, zorgvuldig opgebouwde werkelijkheid. Ze dienen niet geheel op hun woord te worden geloofd en hebben een verleden waarmee of zichzelf of anderen nog een appeltje wensen te schillen.

Vergeeten reus (*The Buried Giant*), Ishiguro's zevende roman, mag in veel opzichten een buitenbeentje zijn in diens oeuvre, maar ook in dit boek voegen de personages zich keurig naar deze kwalificaties.

Waar Ishiguro's vorige romans zich in uiteenlopende decennia van de twintigste eeuw afspeelden, is *Vergeeten*

reus gesitueerd in de vroege Middeleeuwen. De Romeinen zijn een vage herinnering, koning Arthur is dood en de Britse en Saksische bewoners van het eiland leven in een soort gewapende vrede naast elkaar.

We maken kennis met het bejaarde Britse echtpaar Axl en Beatrice, samen met hun dorpsgenoten woonachtig in een gangenstelsel in een heuvel. Op een dag besluiten ze, nogal *out of the blue*, dat ze hun zoon willen gaan bezoeken.

Ze gaan op weg en al snel manifesteert zich typische Ishiguro-fenome-

De homo ishiguros heeft een verleden waarmee hijzelf of een ander nog een appeltje wenst te schillen

RECENSIE
HET NUT VAN WAANZIN

Foto Getty

nen. Aanvankelijk hebben de twee geen idee waar hun zoon zich bevindt en hoe hij er ookalweer uitzag, maar al snel overtuigen ze zichzelf dat hij in een dorp twee dagreizen verderop woont. Niet veel later weten ze zeker dat hij knap is, enorm verlangt hen weer te zien en inmiddels een belangrijke positie heeft opgebouwd.

Als het bejaarde stel heeft overnacht in een Saksisch dorp, krijgen ze gezelschap van krijger Wistan en de licht gewonde jongen Edwin, die door een trol zou zijn gebeten, of misschien wel door een jonge draak. Want we leven in een Tolkien/George Martin-achtige wereld, waarin naast deze wezens ook kobolden van de partij zijn.

Niet veel later ontmoeten ze een oude ridder in een roestige wapenrusting. Het blijkt Gawain te zijn, neef van koning Arthur en de laatste overlevende van diens Ridders van de Tafelronde. Gawain is op een missie: het is al zijn hele leven zijn taak de vrouwelijke draak Querig te doden, wier adem de hele wereld in een merkwaardig soort mist hult, die elke herinnering doet verdwijnen.

Deze vergetelheid brengende mist vormt een rode draad in de roman. Is hij een vloek of een zegen? Zeker, het is erg te zijn beroofd van je dierbaarste herinneringen. Maar als de mist verdwijnt, wat komt er dan nog meer aan vergeten zaken bovendien? Zijn Axl, Wistan en Gawain inderdaad onbeken-

den van elkaar, of hebben zich in het verleden sinistere dingen tussen hen afgespeeld, zoals hier en daar wordt gesuggereerd? En wat gebeurt er als die aan de vergetelheid worden onttrokken?

De dialogen zijn geschreven in een vormelijke, hoofse stijl, maar tussen deze beleefde woordenwisselingen sijpelen voortdurend terloopse, tegelijk vage en dwingende verwijzingen naar mogelijk onaangename, misschien zelfs gruwelijke gebeurtenissen door. Net als in zijn andere romans weet Ishiguro een gaandeweg steeds sterker contrast op te roepen tussen een schijnbaar harmonieuze alledaagse werkelijkheid en onder het oppervlak kolkende emoties, en roept daarmee een steeds sterkere spanning op.

Het resultaat is een uitgesproken wonderlijke en geregeld ongemakkelijke leeservaring. Er spelen zich in deze roman taferelen af die zo uit *Lord of the Rings* of *Game of Thrones* afkomstig lijken, maar voor het merendeel is dit een tergend verhaal waarin iedereen in woord en daad omtrekkende bewegingen maakt.

Ishiguro weigert tot het laatst de ongemakkelijke spanning tot ontlading te brengen. Misschien is het juist daardoor dat deze bespiegeling over de macht van het verleden en ons onvermogen eraan te ontsnappen tot lang na lezing van de laatste bladzijde blijft naklinken. ●

NON-FICTIE **Samenraapsel over psychiatrie leidt nergens toe****André Klukhuhn**

Over de grenzen van de rede

★★★★★

Prometheus / Bert Bakker; 214 pagina's; € 17,50.

Is André Klukhuhn wel goed snik? De vraag dringt zich onvermijdelijk op bij het lezen van *Over de grenzen van de rede*. Wat wil hij in dit boek in godsnaam beweren? In het voorwoord schrijft Klukhuhn: 'Om de slotconclusie maar alvast te verraden: waanzin is een noodzakelijke voorwaarde voor het voortbestaan van onze biologische soort, zodat een nieuwe emancipatoire beweging op gang moet komen om de waanzinnigen – na de slaven, de arbeiders, de vrouwen en de homoseksuelen – hun eigen rechtmatige positie in de samenleving te verschaffen. Een biologische soort die zijn natuurlijke variatie niet koestert maar elimineert verliest zijn aanpassingsvermogen en daarmee ook het vermogen om (...) te overleven.'

Onzin, natuurlijk. We hebben geen flauw benul welke van duizenden factoren de komende duizenden jaren de menselijke evolutie zullen bepalen. En Klukhuhn komt in zijn boek werkelijk nergens op deze conclusie terug. *Over de grenzen* is grotendeels een samenraapsel van aantekeningen gemaakt gedurende vele jaren, bij het lezen van een aantal boeken. Vrijwel alle hoofdstukken zijn niet meer dan een bespreking van één enkel boek. En dat wordt dan plechtstatig voorzien van een lange reeks voetnoten verwijzend naar dat ene werk: 'idem, pagina 14, idem pagina 20...' Is dit ironie? Laten we het hopen.

Klukhuhn las de afgelopen jaren te hooi en te gras over de geschiedenis van de psychiatrie. Andrew Scull's *Madness* uit 2011 maakte blijkbaar indruk; hij las ooit *De geschiedenis van de waanzin* van Michel Foucault; er is een hoofdstuk over Wouter Kusters' *Filosofie van de waanzin* en een over *De tocht van de Argonauten* van Apollonius Rhodius (idem blz. 60, idem blz. 66...). Daarna volgen wat minibiografietjes van Archimedes, Ettore Majorana en William Blake, gevolgd door een persoonlijke mijmering over de dood van zijn vriend Piet Vroon. Tot slot bespreekt hij een boekje waarin gezegd wordt dat de logica achter de wanen van een psychiatrische patiënt moet worden 'opgespoord, opgevolgd en aangemoedigd'. En we kunnen ook leren van wijze indianen. Ach ja, de anti-psychiatrie... mooie tijden waren dat. Maar gelukkig voorbij.

Waar toe leidt dit alles? Nergens. En de evolutie? Geen idee. Was Archimedes gek? Nee. Was de geniale, depressieve fysicus Ettore Majorana de mens van de toekomst? Hadden zijn wanen moeten worden aangemoedigd? Wat is dit voor boek? Is André Klukhuhn wel goed snik?

Marcel Hulspas